

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

Dr. Plankó Erika koordinációs szakállamtitkár asszony részére Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium

Tárgy: az Európa Tanács 2006. május 19-én, Strasbourgban elfogadott, az államutódlás esetén bekövetkező hontalanság elkerüléséről szóló Egyezménye szövegének végleges megállapításáról és kihirdetéséről szóló kormány-előterjesztés

Tisztelt Szakállamtitkár Asszony!

A Magyar Helsinki Bizottság **üdvözli és támogatja**, hogy Magyarország csatlakozni kíván az Európa Tanács 2006. május 19-én, Strasbourgban elfogadott, az államutódlás esetén bekövetkező hontalanság elkerüléséről szóló egyezményéhez.

Szorgalmazzuk ugyanakkor, hogy Magyarország mielőbb **csatlakozzon a hontalanság csökkentéséről szóló 1961. évi ENSZ egyezményhez is**, amelyhez -- számos egyéb európai országot követve -- a közelmúltban például Szlovákia és Románia is csatlakozott.

Ezúton is szeretnénk továbbá felhívni a jogalkotó figyelmét a következőkre. A közelmúltbeli jogszabály-változások nyomán – a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (Harmtv.) és a Harmtv. végrehajtásáról szóló 114/2007. (V. 24.) kormányrendelet hatálybalépésével – Magyarország példamutató előrelépést tett a hontalanok védelmének nemzetközi jogban meghatározott elvek és előírások mentén történő biztosítása érdekében. Mindazonáltal álláspontunk szerint a hontalanság-meghatározással és a hontalanok státuszával kapcsolatos jelenleg hatályos joganyag két tekintetben jelentős kívánnivalókat hagy maga után:

1. A Harmtv. 76. § (1) bekezdése jogszerű tartózkodás feltételéhez köti a hontalan státusz kérelmezését, ezzel indokolatlanul kizárja a jogszerűtlenül tartózkodó hontalanokat a hontalan státusz nyújtotta védelemből és jogokból. A hontalan személyek helyzetére vonatkozó 1954. évi ENSZ egyezmény 1. cikk (1) bekezdése teljes körűen meghatározza azon hontalanok körét, akik kizárhatók az egyezmény által biztosított védelemből. A jogszerűtlen tartózkodás nem tartozik a kizáró okok közé. Hovatovább a gyakorlat azt mutatja, hogy számos védelemre szoruló és az egyezmény alapján arra jogosult hontalan – hasonlóan a menekültekhez – csak a részes államba történő jogszerűtlen belépés útján tud megfelelő védelemhez jutni. Ennek elismeréseképpen nem zárta ki a jogalkotó a Magyarországra jogszerűtlenül belépő, vagy itt jogszerűtlenül tartózkodó menekülteket, oltalmazottakat és befogadottakat sem a védelemből. Megjegyzendő továbbá, hogy a hontalanság-meghatározás kérdésében nemzetközi szinten példamutatónak tekintett spanyol szabályozás sem ismer ilyen különbségtételt és nem köti jogszerű tartózkodás feltételéhez a hontalan státusz kérelmezését és megszerzését.

A fentiek alapján álláspontunk szerint **a jogszerű tartózkodás feltételének alkalmazása e tekintetben nincs összhangban a hontalan személyek helyzetére vonatkozó 1954. évi ENSZ egyezménnyel.**

2. A Harmtv. 2. § b) pontja a hontalan személy fogalmát a *de jure* hontalanokra korlátozza, ezzel tulajdonképpen kizárja a *de facto* hontalanokat (azaz a formális állampolgársággal igen, de tényleges állampolgársággal – *effective nationality* – nem rendelkezőket) a hontalan státusz nyújtotta védelemből és jogokból. Bár ez nem ellenkezik az 1954-es egyezmény hontalanelőírásával (amely azon a téves és azóta

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

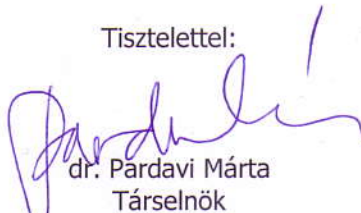
megdőlt feltételezésen alapult, hogy minden *de facto* hontalan egyben menekült is, így jogosult a menekültek jogállására vonatkozó 1951. évi ENSZ egyezmény nyújtotta védelemre), nem tükrözi az e körben releváns nemzetközi jogi ajánlásokat, továbbá gyakorlati szempontból is szükségtelen korlátozást vezet be. Mind az 1954-es, mind az 1961-es egyezmény nem kötelező erejű záróokmánya javasolja bizonyos tekintetben a *de jure* és *de facto* hontalanok hasonló kezelését, hasonlóan az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének 1973 (696) számú ajánlásához. A Magyarországon tartózkodó *de facto* hontalan személyek általában tartósan az országban maradnak, hiszen a *de facto* hontalanság egyik jellemzője pont az, hogy az állampolgárság szerinti ország nem hajlandó „tudomást venni” állampolgáráról, nem működik közre dokumentumai megújításában vagy az állampolgár visszafogadásában. Könnyen előfordulhat, hogy ezek a személyek – amennyiben más védelmi státuszra (például menekült vagy oltalmazott) nem jogosultak – „jogi vákuumba” kerülnek és rendezetlen státuszú külföldiként kénytelenek Magyarországon tartózkodni, akár éveken keresztül. Ez a *de facto* hontalan személyes helyzetét hátrányosan érintő tényezők (munkavállalási lehetőség hiánya, társadalmi kirekesztettség, stb.) mellett akár biztonsági kockázatot is előidézhethet (a hontalan hivatalos személyazonosság nélkül, a hatóságok látóköréből kikerülve, a társadalom perifériáján legális jövedelemszerzés lehetősége nélkül kell, hogy éljen).

Álláspontunk szerint a nemzetközi ajánlásokon túl a fenti érdekek is indokolják, hogy **a magyar jogi szabályozás a *de facto* hontalanokat a *de jure* hontalanokkal azonos módon védelemben részesítse.**

Bízunk benne, hogy a közeljövőben lehetőség nyílik a fenti hiányosságok jogszabály-módosítás útján történő orvoslására.

Budapest, 2008. október 7.

Tisztelettel:

dr. Pardavi Márta
Társelnök
Magyar Helsinki Bizottság